

2005 - 3 - September

Selvplukk av data

Høsten har kommet. I skogen bugner det av sopp og tyttebær. Også hos BIBSYS er det nye muligheter for å høste data. - "Ja vel, BIBSYS er da stadig vekk på bærtur", tenker vel dere. "Er dette noe nytt å skrive om da?"

Jo da, og dette er ikke noe tull. BIBSYS ønsker at bibliotekene selv skal få flere muligheter til å høste fruktene av arbeidet sitt. Derfor har vi innført tjenesten med det mystiske navnet OAI-tjener. Dere husker kanskje at vi skrev om dette i marsnummeret av BIBSYS-nytt. Grunnen til at vi kopler dette til høstlige sysler, er at "innhøsting" er begrepet som brukes. Eksport og avlevering av data er nå gått helt av moten, det er selvplukk som er tingen.

I mars tilbød vi to typer data: Poster fra Bibliotekbasen for Kulturminne EKOFISK og FAO Agris. I tillegg har vi utvidet dette med to nye datatyper. På oppdrag for Nasjonalbiblioteket (NB) har vi innført en type vi har kalt *sesam*. Dette er Nasjonalbibliotekets poster i Bibliotekbasen. De er overført til den nye søketjenesten,

*Sesam*¹, som NB åpnet 15. august i år. Dette er til nå den største samlingen vi har laget for innhøsting, om lag 850.000 poster.

Vi har også laget en liten og mer eksklusiv samling. På oppdrag fra Høgskolen i Agder (HiA) og NORA² har vi definert en samling, hia-skrifter, som omfatter skriftserien til HiA. Dette er et eksperiment for å se hvordan søketjenester som NORA kan hente aktuelle data fra Bibliotekbasen. Ved litt videreutvikling kan dette gjøres til en generell

¹ Om Nasjonalbibliotekets søketjeneste – Sesam, www.nb.no/hjelp/om_soeketjenesten

² Nasjonal søketjeneste for vitenskapelig informasjon i åpne institusjonelle arkiv.

tjeneste for alle BIBSYS-bibliotek.

Selv om dere som personlige brukere ikke kommer i direkte kontakt med OAI-tjenesten, kan det være greit å vite at den er der. Den vil gjøre at de postene dere møysommelig har lagt inn i BIBSYS' databaser blir lettere tilgjengelig. Og mens bær- og soppsesongen dessverre er altfor kort, så kan alle høste fra BIBSYS hele året!

Jan Erik Kofoed

BIBSYS-nytt er et informasjonsblad for brukere av BIBSYS' produkter og tjenester, og utgis fire ganger i året.

Trykt opplag: ca. 1500.

Utgiver: BIBSYS, Roy Gundersen (direktør)

Ansvarlig redaktør: Hege Johannesen

Redaktør: Anita Øynes

Innhold	
<i>Selvplukk av data</i>	1
<i>Systemoppdateringer</i>	4
<i>Utviklingsprosjekter i BIBSYS</i>	5
<i>BIBSYS Ask – en kort status</i>	5
<i>Avvikling av BIBSYS WebSPIRS</i>	6
<i>Nytt biblioteksystem - modernisering av BIBSYS' produkter</i>	7
<i>Bruk av emnekart i biblioteksystem</i>	7
<i>Modernisering av BIBSYS ForskDok</i>	9
<i>Nytt om nettportal</i>	9
<i>Nytt prosjekt: Utveksling av data</i>	10
<i>Nytt(ig) fra samlingssjefen</i>	12
BIBSYS Ask for katalogisatorer	12
Elektroniske ressurser	12
Lenking	12
<i>Nytt(ig) fra redaktøren av BIBSYS Emneportal</i>	13
<i>Nytt(ig) fra brukerstøtte</i>	14
Hvordan lage lenke til BIBSYS Ask?	14
Hvorfor får jeg engelsk versjon av BIBSYS Ask?	14
Gratis nettdokumenter	15
Testing av nettlener	16
<i>Bilder fra BIBSYS Brukermøte</i>	17
<i>Det 70. norske bibliotekmøte</i>	17
<i>Status for Lånekortet</i>	18
<i>BIBSYS på IFLA 2005</i>	19
<i>Nye BIBSYS-ansatte</i>	19

Systemoppdateringer

Høstens to ordinære systemoppdateringer er 12. september og 14. november. Det som er planlagt satt i drift ved disse er:

- BIBSYS Ask versjon 1.2. I denne versjonen er det gjort mange feilrettinger og noen mindre endringer.
- Innføre mulighet for Nasjonalbibliotekets Pliktkontor til å heftemotta plikteksempelret for NB Oslo.
- Noen endringer i forbindelse med reviderte språkkoder.
- Utvidet protokoll for returautomat ved UBB.
- Tilrettelegging for bruk av radiobrikker ved UBB.
- Utvidelse av eAdmin med vekt på lisensadministrasjon. Dette er et prosjekt i samarbeid med ABM-utvikling.
- Oppdatering av BIBSYS Emneportal; inkluderer oppgradert brukergrensesnitt, forbedret bokmerkefunksjon og indeksering av innholdet i ressursene.
- FRBR – demonstrasjonstjeneste i drift.
- Forbedring av sikkerheten omkring utskrifter til web.

- Bedre rutiner omkring lagring av historikk i dokumentlevering.
- Bedre ytelse og stabilitet for web-applikasjonene.

I tillegg er det planlagt en egen systemoppdatering for BIBSYS ForskDok:

- Ny registreringsmodul for BIBSYS ForskDok. ForskDok Registrering kommer i mer brukervennlig grensesnitt og vil støtte import av poster fra ITAR, samt avlevering av statistikk for vitenskapelig publisering til DBH.

For mindre endringer og feilrettinger, se systemoppdateringssida:

www.bibsys.no/bibfaglig/systoppd.php

Sigrid Smedsrud

Utviklingsprosjekter i BIBSYS

En viktig del av aktiviteten i BIBSYS er utvikling av nye produkter og forbedring av de gamle. Første halvår har vært preget av ferdigstilling av pågående prosjekter. BIBSYS Ask og E-ressurser har vært de to største.

I løpet av sommeren har vi fullført arbeidet med Lånekortet, og arbeidet med nye verktøy for lisensadministrasjon nærmer seg slutten. Det samme gjelder ny registreringsmodul for BIBSYS ForskDok.

Dermed er det ryddet plass for nye prosjekter. Det viktigste er arbeidet med modernisering av BIBSYS sine produkter. Her vil vi se på alle produktene våre i helhet. Et annet viktig prosjekt er Utveksling av data (eksport/import).

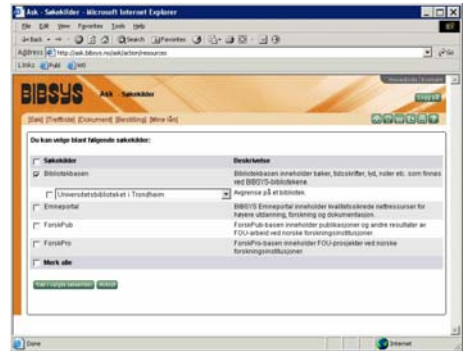
Før sommeren oppdaterte vi nettsida Prosjekter i BIBSYS:

www.bibsys.no/aktivitet/aktivitet.htm

Her finner du en kort beskrivelse av årets prosjekter. Behøver du mer informasjon, er det fritt fram å ta kontakt.

Jan Erik Kofoed

BIBSYS Ask – en kort status

BIBSYS Ask har blitt møtt med stor interesse blant våre brukere, og vi har siden lanseringen i mars 2005 mottatt mange tilbakemeldinger, med følgende som typiske eksempler: ”Vi savner eksport-funksjonen”, ”Hvor er bestillings-funksjonen når man får 0 treff i BIBSYS Ask?”, ”Vi ønsker heftevisning også i BIBSYS Ask!”. Vi ber om forståelse for at vi må gruppere og prioritere meldingene etter hvert som de kommer inn. Etter lanseringen i mars og fram til nå har vi prioritert å rette direkte feil, men regner med å ta stadig flere endringsforslag ved de kommende systemoppdateringene i november 2005 og januar 2006. For rettinger og endringer foretatt ved systemoppdatering, vennligst følg med på systemoppdateringssiden:

www.bibsys.no/bibfaglig/systoppd.php.

Parallelt med de løpende oppdateringene, planlegger vi en ny versjon, BIBSYS Ask 2.0. Vi er godt i gang, men pga. mange

endringsforslag etter lanseringen av versjon 1.0, ser vi allerede nå at det ikke er mulig innenfor gjeldende rammer å utgi versjon 2.0 i løpet av 2005, slik vi antydte i forrige nummer av BIBSYS-nytt.

I forbindelse med semesterstart har vi mottatt mange spørsmål om BIBSYS Ask i forhold til BibSøk Nett. Et ofte stilt spørsmål er: "Hvilket produkt skal vi benytte i våre kurs/opplæringstilbud til våre studenter?" Vi vil absolutt anbefale at dere bruker BIBSYS Ask, dette fordi vi mener at BIBSYS Ask i tilstrekkelig grad dekker studentenes behov. Framover vil vi jobbe med å forbedre BIBSYS Ask for alle brukergrupper. Som nevnt i tidligere utgaver av BIBSYS-nytt, vil vi vedlikeholde BibSøk Nett på et minimum (kun kritiske feil tas), og vi fjerner BibSøk Nett ca. 6 måneder etter at BIBSYS Ask er en fullgod erstatter. Dere vil få beskjed når vi starter nedtellingen.

Timo Brøyn

Avvikling av BIBSYS WebSPIRS

BIBSYS WebSPIRS og tilgangen til SilverPlatter-databasene har vært finansiert av de institusjonene som har brukt dem. Siden det er få kunder som benytter seg av dette produktet, blir prisen for høy for hver enkelt institusjon, og vi har derfor valgt å avvikle BIBSYS WebSPIRS. For å få tilgang til SilverPlatter-databasene fra 1. januar 2006, må dere kontakte deres leverandør (Swets eller PrioInfo) og også Ovid som står for driften av SilverPlatter-databasene. Vi vil takke våre kunder av BIBSYS WebSPIRS for godt samarbeid.

Hans Olaf Gundersen og Sverre Magnus Elvenes Joki

Nytt biblioteksystem - modernisering av BIBSYS' produkter

BIBSYS tilbyr flere produkter til bibliotekene og institusjonene. Disse er utviklet på ulike typer plattformer, med ulike verktøy og benytter forskjellige standarder. Noen er helt nye, andre er snart 20 år gamle. Det er behov for en modernisering av flere av produktene.

Forprosjektet "Modernisering av BIBSYS Produkter" skal gjennomføres høsten 2005/våren 2006 og i nær kontakt med bibliotekene. Forprosjektet skal skaffe grunnlag for å foreta beslutninger om hvordan produktene skal moderniseres og utvikles videre. Gjennom forprosjektet skal det analyseres muligheter for videre utvikling av dagens produkter og kartlegge kommersielle produkter. Det skal utarbeides kravspesifikasjoner som skal kunne brukes både som grunnlag for en anbudsprosess for anskaffelse av kommersielle produkter og som grunnlag for egenutvikling. Forprosjektet skal resultere i en rapport med anbefalt løsningsmodell, kostnader og kravspesifikasjoner.

Mona-Lise Pedersen

Bruk av emnekart i biblioteksystem

Hvordan beskrive et kunnskapsunivers? Hvordan vise på hvilken måte ulike emner henger sammen? Hvordan sørge for bedre navigasjonsmuligheter til sluttbrukerne slik at de finner fram til det de trenger? Dette er noen av spørsmålene som danner bakgrunnen for BIBSYS sitt arbeid med emnekart.

Emnekart er en internasjonal standard og kan forklares som en måte å organisere, gjenfinne og navigere i informasjonsressurser. Emnekart har en utstrakt bruk av assosiasjoner (lenker), noe som gjør det til et navigasjonshjelpemiddel. Emnekart viser hvordan emnene henger sammen, og knytter dem opp mot ulike ressurser.

Emnekart er altså en modell som gjør det mulig å beskrive et kunnskapsområde ved ikke bare å vise at ulike emner henger sammen, men også hvordan de henger sammen. Prosjektet "Bruk av emnekart i biblioteksystem" har tatt utgangspunkt i dette. Bakgrunnen for prosjektet var ønsket om å teste bruk av emnekart i forhold til ulike deler av et biblioteksystem. Dette ble avgrenset til å gjelde BIBSYS Emneportal, hvor det var ønskelig å bygge ut navigasjonsmulighetene. Ved en gjennomgående analyse av emnehierarkiet i BIBSYS Emneportal, har det vært mulig å beskrive hvordan ulike emner er relatert til hverandre. Resultatet

av analysen er realisert i et emnekart for BIBSYS Emneportal. Intensjonen er at man ved å vise brukeren hvordan emnene henger sammen, også sørger for flere og bedre navigasjonsmuligheter, noe som igjen kan føre til bedre gjenfinning.

Innenfor prosjektets rammer var det ikke mulig å gå til anskaffelse av et emnekartverktøy. Derfor har det heller ikke vært mulig å utarbeide en sluttbrukerversjon av emnekartet. Som et administrasjonsverktøy ble gratisversjonen av Omnigator fra Ontopia benyttet. Her følger et eksempel på hvordan emnet fisk blir seende ut i emnekartet for BIBSYS Emneportal, presentert i Omnigator:

Fisk

Names (1)

- Fisk

Associations (7)

- **Beslektet med**
 - Ferskvannøkologi
 - Maringøkologi
- **Er grunnlaget for**
 - Friluftsliv, jakt, fiske
- **Er studieobjekt for**
 - Fiskerifag, akvakultur
- **Inkludert i**
 - Fiske, fangst, akvakultur
 - Mat og drikke
- **Overordnet**
 - Zoologi

Emnekartet har gjort det mulig å vise alle

sammenhengene emnet *fisk* opptrer i. I dagens emnehierarki er dette ikke mulig, og sluttbrukeren må selv vite at fisk finnes i ulike deler av hierarkiet for å finne alt om emnet.

Prosjektet er finansiert av midler fra ABM-utvikling/Norsk digitalt bibliotek og den fullstendige prosjektrapporten kan leses på:

<http://www.bibsys.no/aktivitet/E6/>

BIBSYS ønsker å jobbe videre med emnekartet som er utviklet. Særlig er det viktig å få realisert dette i en sluttbrukerversjon slik at emnekartets funksjon fullt ut kan testes mot sluttbrukerne. I tillegg er det ønskelig å forbedre og utvide emnekartet basert på innspill fra for eksempel fagredaksjonene som jobber med BIBSYS Emneportal. BIBSYS håper å få til et samarbeid med ABM-utvikling/Norsk digitalt bibliotek om videre arbeid med emnekart.

Ingvild Kongsbakk

Modernisering av BIBSYS ForskDok

BIBSYS arbeider nå med å lage en ny versjon av registreringssystemet i BIBSYS ForskDok. Formålet med fornyingen er å gjøre registrering i BIBSYS ForskDok enklere. Samtidig integrerer vi BIBSYS ForskDok med ITAR (ImportTjeneste og AutoritetsRegistre) slik at data som finnes i ITAR blir benyttet ved registrering. Dette er også en forutsetning for enkel avlevering av data til DBH.

Det nye registreringssystemet blir mye enklere å bruke enn det gamle, og vi har planer om å integrere data fra flere datakilder, slik at det blir lettere og mindre tidkrevende å registrere poster. Data fra ITAR blir brukt som grunnlag for enkelte poster, slik at de som har skrevet en artikkel som finnes i ITAR, kan slippe å registrere data manuelt. "Registrering" av ITAR-poster innebærer som regel å registrere personopplysninger på posten. Resten vil allerede være ferdig utfylt. Vanlig registrering vil få støttefunksjoner fra ITAR og Bibliotekbasen i BIBSYS Biblioteksystem. Ved registrering av bibliografiske data, kan man søke opp poster i ITAR og Bibliotekbasen, og overføre data fra disse kildene slik at man slipper å skrive inn data manuelt. Dette sikrer også poster i BIBSYS ForskDok mot skrivefeil etc. Det blir selvfølgelig fullt mulig å registrere ting som ikke finnes i noen registre fra før, men da må man skrive inn alle data manuelt.

Registreringsgrensesnittet vil bli mer moderne og enkelt å bruke. Grensesnittets utforming er basert på en veivisermodell som gjør det enkelt å se obligatoriske felter, samt at det blir mye ryddigere og mer oversiktlig. Registreringsskjermene kommer også til å inneholde kun de feltene som er gyldige for den valgte publikasjonsformen.

Det nye registreringssystemet vil være klart i oktober, men vi kommer til å legge til funksjoner utover høsten.

Sverre Magnus Elvenes Joki

Nytt om nettportal

I skrivende øyeblikk, som er begynnelsen av september, foregår evaluering av de innkomne tilbudene på programvare og tjenester for BIBSYS nettportal. Formalitetene tillater oss ikke å gi mer informasjon om forventede resultater. Vi regner med å legge fram en anbefaling for BIBSYS Styre den 21. september.

Ole Husby

Nytt prosjekt: Utveksling av data

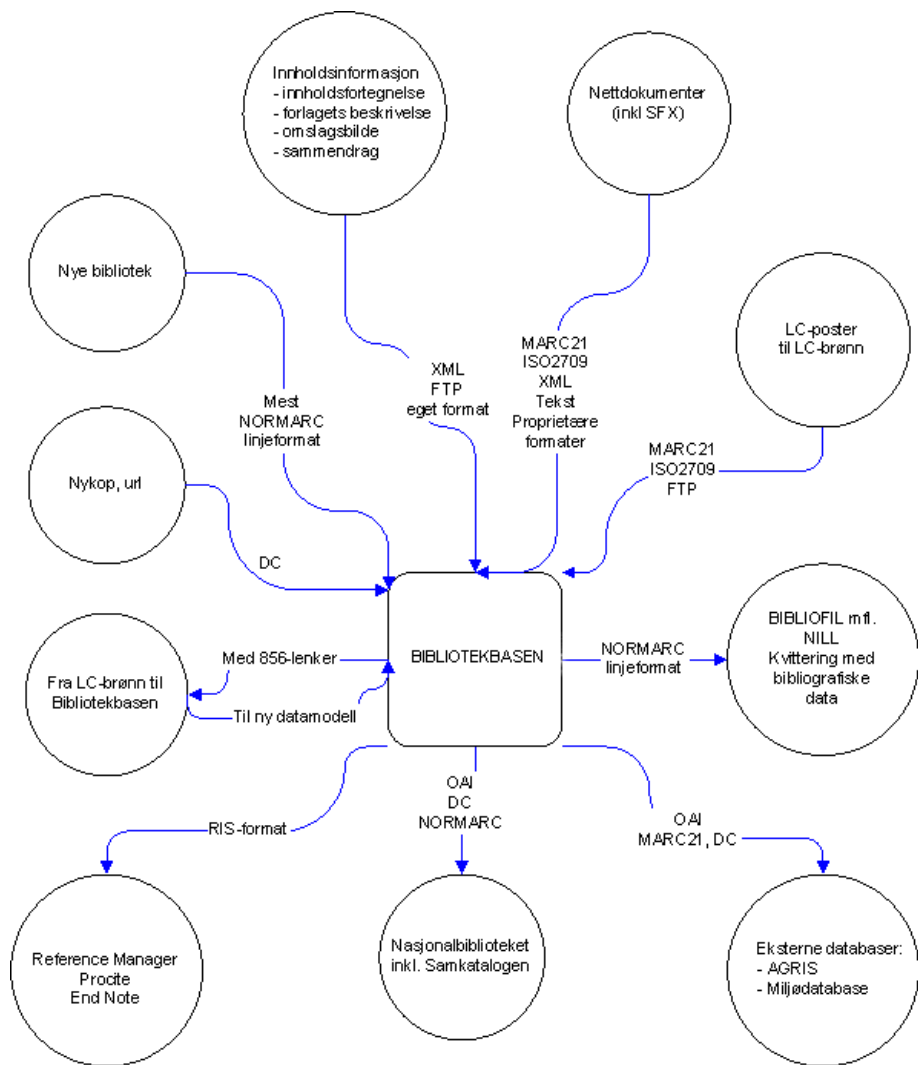
Mange av produktene til BIBSYS har et stort behov for datautveksling, både eksport og import. Særlig i samband med nettdokumenter ser vi et økende behov for gode importprogram. Det mest prioriterte oppgaven i BIBSYS Ask 2 er å innføre visning av data i ulike formater (MARC, Dublin Core, RIS). Dette er også en form for eksport av data.

På bakgrunn av dette er det opprettet et nytt prosjekt, "Utteksling av data". Kravspesifikasjoner er laget i løpet av våren og sommeren. Utover høsten vil det bli arbeidet med design, og utpå vinteren vil resultatene bli implementert.

Som en del av prosjektet vil vi også lage bedre støtte for søkeprotokoller: SRU/SRW og Z39.50. Dette vil komme særlig til nytte for nettportalene.

Figuren på neste side illustrerer behovene for dataflyt til og fra Bibliotekbasen i BIBSYS Biblioteksystem. Prosjektet vil søke å ivareta disse behovene gjennom samordning (felles formater), forenkling og integrasjon.

Jan Erik Kofoed

Nytt(ig) fra samlingsjefen

BIBSYS Ask for katalogisatorer

Jeg anbefaler alle som katalogiserer å sette seg godt inn i BIBSYS Ask. Ta en ekstra titt på Spesialsøk og sett dere inn i boolsk søking. Her er det muligheter som kan være svært nyttige for den som katalogiserer. Hvis du f.eks. lager følgende søkestreng:

Korporasjon = "Universitetet i Oslo?" NOT innhold = "s" NOT innhold = "h" NOT innhold = "d"

får du treff på alt som er utgitt av Universitetet i Oslo, men som ikke er hovedoppgaver, studentoppgaver eller doktoravhandlinger.

Men vær oppmerksomme på dette:

Det er ikke søkegrensesnittet og søkemulighetene som avgjør hvordan man skal katalogisere. **Søkegrensesnitt og -muligheter forandrer seg med tiden, men postene skal bestå i et mer langvarig perspektiv. Postene bør være forutsigbare med tanke på mulige konverteringer eller endringer av søkefunksjonalitet. Derfor er det viktig at katalogiseringen/registreringen er korrekt i henhold til regelverket.**

Men å ha god kjennskap til søkemulighetene er uansett nyttig. Hvis søkemulighetene ikke er helt som dere

vil ha dem, be om endringer. Ikke legg informasjon inn i galt felt.

Elektroniske ressurser

Hvis den elektroniske ressursen er publisert i trykt form, skal beskrivelsen av den elektroniske versjonen baseres på *det den er selv*, ikke på den trykte. For eksempel ordbøker som i trykt versjon kommer i nye utgaver, behandler vi som monografier. Hvis den går over til nettressurs og utgiveren oppdaterer den etter behov, så har den blitt en *integrerende ressurs*. Hvis oppdateringene fortsetter uten planer om avslutning, skal den behandles som en *løpende integrerende ressurs*. (Dette er i overensstemmelse med Library of Congress Rule Interpretations). Hvis den er en database, kan den få kode 008 \$b r. Hvis den er en nettside, blir det 008 \$b z.

Lenking

Lenkebegrepet har utvidet seg i løpet av de siste årene. I BIBSYS Biblioteksystem har vi drevet med lenking i lang tid. Dette har dreid seg om lenking av poster til hverandre. Den formen for lenking vi har brukt, har vært mellom overordnet og underordnet nivå. I de seinere årene har vi utvidet det til lenking av poster på samme nivå, for eksempel mellom trykt og elektronisk versjon av samme løpende ressurs. Men dette er i prinsippet lenker av samme type, nemlig mellom bibliografiske poster.

Nå er det også kommet til en annen form for lenking, nemlig lenking mellom

bibliografisk post og selve dokumentet (elektronisk ressurs). Når vi registrerer en URI i Bibliotekbasen på korrekt måte med kommando NETT, blir det opprettet en lenke mellom dokumentet og posten for dokumentet. Selve URI-en er ikke en lenke, men når URI registreres som informasjon på en bibliografisk post, blir det opprettet en lenke.

Sammendrag

På poster for trykte dokument er det mulig å registrere URI for et sammendrag, eller lignende. I slike tilfeller blir det opprettet lenke mellom sammendraget og posten for trykt dokument. I tillegg til dette har vi også en rutine for import av sammendrag o.a. til en egen innholdsdatabase. Slik informasjon blir lenket til den bibliografiske beskrivelsen ved hjelp av ISBN. Lenken blir opprettet automatisk når du registrerer ISBN på den bibliografiske posten, så sant det finnes et tilsvarende ISBN i innholdsdatabase.

Anne Munkebyaune

Nytt(ig) fra redaktøren av BIBSYS Emneportal

På oppdrag fra ABM-utvikling/Norsk digitalt bibliotek, gjennomførte BRODD i vår en sammenligning av BIBSYS Emneportal og Detektor (emneportalen til Deichmanske bibliotek i Oslo). Formålet med sammenligningen var å finne likheter og forskjeller mellom emneportalene, samt å avdekke mulige samarbeidsområder. Rapporten konkluderte med at de to emneportalene retter seg mot så ulike målgrupper og er så forskjellige i innhold og faglig nivå at en ikke kan prioritere den ene fremfor den andre i Norsk digitalt bibliotek:

www.norskdigitaltbibliotek.no/portaler/emneportaler/SammenligningBibsysogDetektor.pdf

Rapporten skisserer mulige samarbeidsområder mellom de to emneportalene. Blant annet skisserer BRODD en løsning med å sende et søk videre fra trefflista i den ene emneportalen til den andre. Av andre punkter som ble tatt opp kan rutiner for å sikre kvalitet og oppdatering av innholdet i emneportalene, nevnes.

I etterkant av rapporten ble det avholdt et møte med Norsk digitalt bibliotek, Deichman og BIBSYS. Her ble hovedpunktene i rapporten gjennomgått og mulige samarbeidsområder diskutert. Hovedpunktene for hva som ble tatt opp er som følger:

- Bruk av emnekart.

- Oppbygging av felles ontologi.
- Felles standard for statistikk.
- Omorganisering av administrering og drift.
- Bred deltakelse fra bibliotekene i Norge om videreutvikling av emneportalene.
- Deltakelse i forum (som planlegges etablert) for de som arbeider med portaler (søke-, emne- og fagportaler).

(Hentet fra nettsidene til NDB)

BIBSYS stiller seg positivt til et samarbeid med Norsk digitalt bibliotek og Deichman. Det er viktig å avdekke hvilke områder det er formålstjenlig å samarbeide om, samtidig som man ivaretar emneportalenes særegenhet i forhold til målgruppene. Norsk digitalt bibliotek, Deichman og BIBSYS vil fortsette arbeidet med dette utover høsten.

Ingvild Kongsbakk

Nytt(ig) fra brukerstøtte

Hvordan lage lenke til BIBSYS Ask?

På nettsiden ”Lage lenker mot BIBSYS nettsider”, vil du finne hjelp til å lage lenker til bestemte skjermene i BIBSYS Ask:

www.bibsys.no/webmnytt/lenker.htm

Det kan f.eks. være aktuelt å lage lenker til søkeskjerm, treffliste eller dokument. Videre kan det være aktuelt å lage lenker som gir en bestemt språkform (f.eks. nynorsk) eller en bestemt søkekilde (f.eks. eget biblioteks beholdning i Bibliotek-basen).

Hege Johannesen

Hvorfor får jeg engelsk versjon av BIBSYS Ask?

BIBSYS Ask foreligger i fire versjoner, bokmål, nynorsk, engelsk og samisk. Hvilken versjon du får, vil variere både med hva som står i den lenken du bruker for å få BIBSYS Ask, og med innstillingen for språk i den nettleseren du bruker. Det første betyr at det er mulig å lage lenker som vil gi deg BIBSYS Ask på et bestemt språk, f.eks. engelsk. Mer informasjon om hvordan du gjør dette, finner du på nettsiden ”Lage lenker mot BIBSYS nettsider”:

www.bibsys.no/webmnytt/lenker.htm

Det andre betyr at innstillinger for språk i den nettleseren du bruker, vil bestemme hvilken versjon du får av BIBSYS Ask, såfremt du ikke bruker en lenke som angir et bestemt språk. Eller sagt med andre ord, dersom du f.eks. bruker lenken ask.bibsys.no, er det nettleseren din som bestemmer hvilke språk du får. Dersom nettleseren din er satt opp med norsk eller norsk bokmål som foretrukket språk for nettsider som foreligger i flere språk, får du automatisk bokmålsversjonen av BIBSYS Ask. Dersom den i stedet er satt opp med norsk nynorsk eller engelsk som foretrukket språk, får du hhv. nynorsk eller engelsk versjon av BIBSYS Ask. Dersom den nettleseren du bruker er satt opp med et annet språk enn norsk, norsk bokmål, norsk nynorsk eller engelsk (f.eks. fransk eller tyrkisk), får du bokmålsversjonen av BIBSYS Ask. Hvordan du endrer innstillingen for språk i nettleseren din er avhengig av hvilken nettleser du bruker. For å få hjelp til dette, ta kontakt med din lokale IT-ansvarlige.

Hege Johannesen

Gratis nettdokumenter

Utgiftene til elektroniske tidsskrifter og e-bøker sprenger de fleste litteratur-budsjettene for BIBSYS-bibliotekene. Men er du klar over at det finnes stadig flere kvalitetssikrede gratis nettdokumenter i Bibliotekbasen? For øyeblikket er ca 3500 nettdokumenter kodet som "gratis" i Bibliotekbasen. Disse postene er merket som "Gratis" både i BibSøk Nett og BIBSYS Ask. En oversikt over gratis nettdokumenter finner du ved å søke på strengen "g/el" i fritekstfeltet i BibSøk Nett, eller eltid = "g" i Spesialsøk i BIBSYS Ask.

Enkelte bibliotek vil ikke at alle disse gratisressursene skal vises i lokal base. For disse er det laget en løsning for å velge ut poster som skal vises/ikke vises i lokal base. Ikke mange bibliotek har hittil benyttet seg av denne funksjonen, men om dette er noe for ditt bibliotek, finner du oppskriften i brukerhåndboka for nettdokumenter:

www.bibsys.no/handbok/nettdokumenter/nettdokumenter-17.htm

Hva er så et "gratis nettdokument"? Det ser ut til at noen tror at så lenge et bibliotek ikke betaler ekstra for tilgangen, er det "gratis". Imidlertid definerer vi gratis nettressurser som ressurser som ligger fritt tilgjengelig på nettet for alle som har tilgang til en nettleser. Det er altså ikke nok at ditt bibliotek får "gratis" tilgang fordi biblioteket har abonnement på den trykte utgaven.

Når et nettdokument er fritt tilgjengelig, blir det kodet med MARC-felt 350 \$a Gratis for tidsskrifter og andre

løpende ressurser, eller MARC-felt 020 \$c Gratis for monografier. I utgangspunktet blir det laget bare OBJEKTID, ikke DOKID på gratis nettdokumenter. I spesielle tilfeller kan man likevel se at det er registrert DOKID på gratis-ressurser, uten at dette er feil. Gratis-tidsskrifter er for eksempel ofte med i importfiler fra leverandørene, og disse blir importert med DOKID av praktiske årsaker.

Det hender at gratis nettdokumenter går over til å bli en betalingstjeneste. I disse tilfellene bør den første som oppdager dette, slette gratiskoden (350 \$a/020 \$c Gratis) ved hjelp av katalog-kommandoen KORIK. Disse postene er "allemannseie", og det bør ikke være nødvendig å sende beskjeder om at man har rettet opp. Dette er et felles ansvar, så rett opp med en gang du får bekreftet at et nettdokument ikke er gratis, selv om det er kodet slik! Dette gjelder også poster som feilaktig er blitt kodet som gratis.

Ella Leth-Olsen

Testing av nettlener

Ved systemoppdateringen 12. september 2005 er det lagt til en funksjon for nettlenerketest. I nettlener detaljskjerm er den tilgjengelig via funksjonstast *PF4 Test*, og funksjonen gjør to ting. Den gir anledning til å teste om nettlenerka fungerer, noe tilsvarende det du gjør når du taster adressen inn i en nettlener og trykker ENTER. Du får se hvordan URI-en ser ut fullt ferdig dersom den er registrert som en kombinasjon av maske og lenkevariabel (en eller to). Dersom det mangler data til URI, for eksempel lenkevariabel, får du også beskjed om det.

Det må presiseres at nettlenerketesten som kan gjøres her, ikke trenger å si noe om du har tilgang til adressen fra din ip-adresse. For å være sikker på hvordan en nettlener fungerer, bør du kopiere den inn i din nettlener og teste derfra.

Om du ønsker å foreta en generell nettlenerketest på ditt biblioteks nettdokumenter, kan du bestille en liste med titler over nettdokumenter for ditt bibliotek, der URI er adresse til selve dokumentet. Dette bestilles fra BIBSYS Nettsted via Andre Tjenester/ Bibliotekbasen Lister og Statistikk/modul Akkvisisjon/Generell dokumentliste: "Direkte lenke til nettdokument" (f eks til URI-verifisering) nederst i bestillings-skjemaet. Listen du får, kan du kjøre lenketest på, for eksempel ved hjelp av W3C Link Checker³. Roboten klarer imidlertid ikke å sjekke lenkene fullt ut, tilsvarende upåliteligheten som gjelder når du tester enkeltlenker, som nevnt

³ <http://validator.w3.org/checklink/>

ovenfor. Det gjelder spesielt adresser fra de store tidsskriftagentene.

En nettløsløst på egne selekterte gratis nettdokumenter kan gjøres ved å bestille følgende liste: Velg Modul "Nettdokumenter" og liste "Gratis nettdokumenter i bibliotekbasen". Samme lenketest som beskrevet over kan brukes på denne listen.

Ella Leth-Olsen

Bilder fra BIBSYS Brukermøte

Bilder fra BIBSYS Brukermøte 2005 i Bodø er tilgjengelig på følgende nettside:

www.bibsys.no/vaarmoter/vaarmote05/Bilder/bildeoversikt.htm

Det 70. norske bibliotekmøte

Neste bibliotekmøte er lagt til Trondheim 22.-25. mars 2006. Som tidligere, samarbeider NBF og BIBSYS om å arrangere dette møtet. Det er opprettet ei nettside for konferansen:

www.bibliotekmote.no

På denne startside vil du etter hvert finne programoversikt, praktiske opplysninger og mulighet for påmelding.

Status for Lånekortet

Det nasjonale prosjektet ”Lånekortet” er i hovedsak avsluttet. For BIBSYS har dette vært en krevende jobb, spesielt fordi det ble valgt å innlemme studentkort i fellesløsningen. Studentkort skal nå kunne tas i bruk som Lånekortet på andre bibliotek, dvs. folkebibliotek og skolebibliotek. Selv om studentkort ikke ser ut som Lånekortet, kan det fungere som dette likevel når låntakeropplysningene er eksportert til felles lånerregister. Dette gjelder alle årsklasser av studenter allerede fra høsten 2005.

Tilpasningen i BIBSYS Biblioteksystem har skjedd på to måter. Låntakerskjermene *LTReg*, *LTEndre* osv. er tilpasset, og det kjøres nattlige prosesser med oppdateringer til og fra felles lånerregister (FLR). Låntakerskjermene har også direkte kommunikasjon med FLR for søking og henting av data fra felles lånerregister, og noe oppdatering kan skje direkte.

Bibliotekene må selv legge til rette

for at studentkort kan brukes som Lånekortet. Det dreier seg om avklaring i forhold til studentkorts utforming og innhold, studentenes webgrensesnitt⁴ mot studentregisteret, og import av student-data til BIBSYS låntakerregister. I tillegg til at Høgskolen i Østfold og Høgskolen i Gjøvik klargjør studentkort for bruk som Lånekortet høsten 2005, er det også andre bibliotek som forbereder seg på dette. Øvrige bibliotek som bruker studentkort som lånekort oppfordres også til å undersøke i samarbeid med studieadministrasjonen om kortet kan brukes som Lånekortet.

I bibliotekprofilen i BIBSYS Biblioteksystem er det mulig for det enkelte bibliotek å blokkere alle funksjoner for Lånekortet. Imidlertid anbefaler vi å ikke gjøre det. Lånekortet er ikke ment som et rasjonaliseringstiltak for bibliotekene selv, og for BIBSYS-bibliotekene blir det heller ikke det. Referansegruppen som har arbeidet med spørsmålene rundt Lånekortet, har likevel ment at det var riktig å være med på prosjektet, da Lånekortet vil bety en rasjonalisering for låneren. BIBSYS har også sluttet seg til disse vurderingene.

For mer informasjon, blant annet om oppstartstidspunkt, se nettsida ”Innføring av Lånekortet”:

www.bibsys.no/webmnytt/felles-laanekort-oppstart.html

Erling Fossan

⁴ For eksempel Studentweb, Arena.

BIBSYS på IFLA 2005

Under IFLA 2005 i Oslo, deltok BIBSYS som utstillere. Vi var én blant omtrent 120 utstillere. Formålet med å delta som utstillere var verken å selge eller å kjøpe noe, men å være tilgjengelig for våre kunder og brukere. I dette tilfellet var dette ansatte ved BIBSYS-bibliotek, disse bibliotekenes låntakere (hovedsakelig lån-takere med norsk nasjonalt bibliotek-nummer) og andre som måtte ønske kontakt med oss. Fra vår side ble det lagt vekt på markedsføring og demonstrasjon av BIBSYS Ask. Materialet vi hadde med oss til utstillingen omhandlet først og fremst bruk av BIBSYS Ask og fjernlån. Dette traff vi godt med. De henvendelsene vi fikk under utstillingen gjaldt, med noen få unntak, BIBSYS Ask. Det var helt klart at BIBSYS Ask engasjerer, og også at vi kun kan bli bedre både når det gjelder å informere om BIBSYS Ask, og å sikre at den informasjonen vi gir når ut til målgruppene.

Hege Johannesen

Nye BIBSYS-ansatte

Thomas Lund, utdannet bachelor innen datateknikk ved HiST, er ansatt i BIBSYS i ett års vikariat fra 15.08.05. Han jobber med installasjon og drift av databaser og verktøy i Drift- og Vedlikeholdsgruppen.

